

כבוש כמבושל

1	כבוש כמבושל
1	כמה זמן לוקח לכבוש?
3	ספק כבוש
4	כבישה חלקית
5	כבישה בכלים
7	➤ כבישת ציר (והדומים לו) בכלים

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קיא עמוד ב
אמר שמואל: מליח - הרי הוא כרותח, וכבוש - הרי הוא כמבושל.

כמה זמן לוקח לכבוש?

מרדכי מסכת ביצה פרק יום טוב רמז תרעד

אמר שמואל כבוש הרי הוא כמבושל ... ונראה דכבוש מיקרי ששהה כבר ג' ימים בדבר לח ואז הוי כמבושל ופולט טעם וקולט טעם, כדאמר'י במסכת ע"ז: קנקנים של עובד כוכבים - ממלאם ג' ימים ומערן מעת לעת, וכפולטו כך בולעו - מה פולטו ג' ימים, אף בולעו ג' ימים. והיינו דקאמר במסכת ע"ז - כל שמכניסו לקיום (*ג' ימים) אסור ביין נסך אע"פ שהוא צונן, ומכניסו לקיום ג' ימים קאמר, הלכך כל דבר איסור הלח ששהה בכלי היתר ג' ימים - נאסר. על כן, אם נמצא בדבש חתיכה של נבילה - אסור כל הדבש, דכבוש ג' ימים הרי הוא כמבושל. וכן קבל ה"ר שמואל מבונבורי"ק מפי ר"א ממיץ וכ"פ ראבי"ה.

אמנם רבי מאיר פ"י בשם רבי' יצחק בר' אברהם דבשריית יום ולילה חשיב כבוש כמבושל. וראיה מהא דאמרין - בשר בחלב חידוש הוא, דאי תרו ליה כוליה יומא בחלבא שרי, וכי בשיל ליה אסור - מכלל דבשאר איסורי אי תרי ליה כוליה יומא בצונן אסור, דאל"כ מאי חידושיה דבשר בחלב.

רא"ש מסכת עבודה זרה פרק ה סימן יא

ולא פירש התורה כמה יעמוד בחומץ ובשכר דנחשביה כבוש כמבושל -

בשם ריצב"א דאם שהה בתוכו יום שלם מעת לעת נקרא כבוש ובולע ופולט כמבושל. וראייה מדאמר בחולין (דף קח א) בשר בחלב חידוש הוא. דאי תרי ליה כולא יומא בחלב שרי אי בשיל ליה אסור. ומה חידוש הוא כל איסורין שבתורה נמי דינו כך, דצונן בצונן לא מיתסר ולא בלע? אלא ודאי זהו חידוש, דכל איסורין שבתורה, אע"ג דצונן לא בלע - אם שראו יום שלם - נאסרו מטעם כבוש, ובבשר בחלב חידוש הוא דאינו נאסר אלא דרך בישול.

השיטות שראינו עד כה -

1. מרדכי ראבי"ה ועוד - שלושה ימים.

2. מהר"ם ריב"א וריצב"א, וכ"נ דעת הרא"ש - 24 שעות

הרא"ש הבא עוסק בשני נושאים - 1. כמה זמן לוקח לכבישה לכבוש? 2. מה הדין אם רק לק מהחתיכה כבושה?

(לשם הנוחות, פיצלנו את הרא"ש – חלקו מופיע כאן, וחלקו מופיע בחלק של הכבישה החלקית)
הרא"ש עוסק בבעיה שיש במליחת בשר על גבי כלי שאין בו נקבים. הצורך בנקבים הוא כדי שהדם יצא החוצה, אחרת הדם יתנקז בתחתית הכלי, והדם יחזור ויכבש בבשר.
(יש דין במליחה שהדם היחיד שניתן להוציא בעזרת מליחה הוא הדם שנמצא בבשר באופן טבעי. דם שנבלע בבשר חיצונית – לא יוצא ואגב – זה מגובה ביולוגית, אך אין כאן המקום להאריך). לכן אם הדם יחזור ויבלע בבשר – לא נוכל להכשיר את הבשר שוב).

רא"ש מסכת חולין פרק ח סימן מט

אמר שמואל אין מניחין בשר מליח אלא ע"ג כלי מנוקב ...
והרב הברצלוני ז"ל כתב דכי אמרינן מלח ע"ג כלי שאינו מנוקב הבשר אסור דוקא כשנשתהה הבשר שם כשיעור מליחתו. אבל לא נשתהה שם כל כך מותר.
וכן עשה ר"ת מעשה בתרנגולת שנמלחה בכלי שאינו מנוקב ואע"פ שלא שהתה שיעור מליחה – אסור את כולה, דלא אשכחן השי"ס דמפליג בכלי שאינו מנוקב בין שהתה כדי מליחה בין שלא שהתה כדי מליחה.
ומ"ש הרב הברצלוני צריך שישהה כשיעור צלייה, ובשם ר"ת ז"ל כתב דנאסר מיד – אין אני אומר לא כדברי זה ולא כדברי זה. לפי שהאיסור הוא מחמת שנכבש בציר ואמרינן כבוש הרי הוא כמבושל הילכך אני אומר שהכבוש בציר ונטלו מיד א"א שיאסור לאתרו כיון שהוא צונן. ושיעור כבישה הוי כאילו נתנו על האור כדי שירתח ויתחיל לבשל. אם נכבש בתוך הציר כשיעור זה נאסר כל מה שבתוך הציר. ובפחות משיעור זה לא נאסר אלא כדי קליפה כדין מליח הרי הוא כרותח:

הרב הברצלוני כתב שאם הבשר ישב בציר שיצא ממנו בעזרת המלח כשיעור מליחה – זה נאסר.

ר"ת כתב שאפילו פחות מכך.

הרא"ש כתב שהזמן הוא כמו הזמן שלוקח לתת על האש ולהרתח.

האם הרא"ש הזה סותר את הרא"ש הקודם?

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קה סעיף א

איסור שנשרה עם היתר מעת לעת בצונן, מקרי כבוש, והרי הוא כמבושל ונאסר כולו. אבל פחות מכאן, בהדחה סגי. ואם הוא כבוש בתוך ציר או בתוך חומץ – אם שהה כדי שיתננו על האור וירתח ויתחיל להתבשל, הרי הוא כמבושל; ובפחות משיעור זה, לא נאסר אלא כדי קליפה.

השולחן ערוך פסק כרא"ש, והסביר שהרא"ש מחלק בין ציר וחומץ, לבין נוזלים אחרים. ציר וחומץ כובשים מהר, ואילו שאר נוזלים כובשים רק אחרי 24 שעות.

הש"ך מעיר ומזכיר שהרא"ש בע"ז עוסק בחומץ, וא"כ חילוקו נכון, אך הוא בין ציר ושאר נוזלים, כולל חומץ.

הש"ך ארוך, את דבריו תוכלו למצוא בדף ההרחבות.

ספק כבוש

רמ"א, בשולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קה סעיף א'
וספק כבוש, אסור, מלבד צנצר עם חלב לאזלינן לקולא, למן התורה אינו אסור רק צנזול ממס (סס ורס"ל).
הט"ז אומר, שאנו מחמירים מספק כאשר ידוע שישנו איסור, השאלה היא האם הוא נמצא. לפי זה, אם
יש ספק אם דבר נכבש, אין טעם להתמיר, שהרי אם הוא לא נכבש כראוי – אין כאן איסור כלל!

ט"ז על שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קה סעיף א'
(ג) וספק כבוש. - פי' שאנו רואים שנכבש רק שיש ספק אם נכבש יום שלם ונראה דמדמה זו לספק אם היה סי'
נגד האיסור שנשפך בסי' צ"ח אלא דצ"ע דשאני התם שהאיסור הוא ברור אלא שהשפיכה היא ספק משא"כ
כאן ויש ראייה ברורה להתיר מסי' ר"א סעיף ס"ה במקוה שלא הוחזק להיות מימיו מתמעטים דאע"פ
שלפעמי' מתמעטים א"צ לחזור ולטבול מן הדין וא"כ ק"ו לכאן דמה התם שיש ודאי טמא אפ"ה אזלינן
לקולא מחמת חזקת המקוה ק"ו כאן דאין כאן רק חזקה טובה למוקמי אחזקת כשרות דבתחלה דלא נחזיק
ריעותא מספק:

פתחי תשובה יורה דעה סימן ק"ה סעיף קטן ג
וספק כבוש - עיין בכרתי ופלתי שדעתו כהט"ז, דדוקא בספק שיש כאן ב' חתיכות אחת נכבש מעלי"ע וא'
בפחות ולא ידעינן מי הוא הנכבש מעלי"ע - זהו דספיקו אסור, אבל אם יש ספק אם מונח כבוש מעלי"ע או
פחות - יש להקל, דאוקמינן בחזקת כשרות.

שו"ת תולדות יצחק סימן י"ז
הא דאמרינן העמד דבר על חזקתו דוקא היכא דאיתיליד ריעותא מצד עצמו אבל אם הריעותא מחמת דבר
אחר של ספק תערובת איסור שנתערב לא אמרינן להעמיד דבר בחזקתו
התולדות יצחק מסביר שהכלל של הט"ז אמנם נכון, אך זהו רק אם אין איסור כלל. אם יש איסור,
והשאלה היא האם הוא הצליח לאסור הלאה - כאן אנו נחמיר בספק דאורייתא
חלב שומן אינו אכיל (חילפני בישול), ולכן הוא רק אסור מדרבנן. לכן ספק כבישה בחלב הוא ספק
איסור דרבנן, ולכן נקל בו.

פרי מגדים יורה דעה משבצות זהב סימן סד ס"ק א
עוד יש לחקור חתיכה חיה ספק חלב או שומן דאין להתיר מחמת ספק דרבנן לקולא כיון דאחר כך יבשל
ויעשה שומן יהיה ספק תורה וכ"כ כיון דאישתרי אישתרי זה שבוש דודאי אסור הוא מיבעיא לי אי שרי לרבות
עד סי' ולא הוה מבטל איסור כיון דעכשיו היתר הוא דומה לחמץ קודם פסח ובמ"ש לקמן סימן צ"ט ס"ו א"י
כיון דעכשיו אין ראוי חיה אסור הוא וצ"ע ועיין מ"ש הש"ך בסי' ק"י ספק חלב:
בהא דספק כבוש בשר בחלב לקולא נמי לאכול החלב חי אבל לא יבשל דתו הוה ספק תורה ועמ"ש בק"ה:

רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן קה סעיף א
(שם בהג"ה) דאזלינן לקולא. ומ"מ אסור לבשלו דהוי ספק דאורייתא ויש לעיין אם מותר להוסיף עד סי'
ולבשלו כיון דעתה היתר הוא לאכלו כך י"ל דלא הוי בכלל מבטל איסור לכתחלה וגם דהוי רק ספק איסור:
הפמ"ג הבהיר שאמנם כבישת החלב או הבשר בחלב היא איסור דרבנן, וניתן להקל בספקו. אך אם
יבשל אותו - זה יהפך לאיסור דאורייתא.
רע"א הסתפק האם יהיה מותר להוסיף עוד היתר עד שגם אם יש איסור - הוא יתבטל, שאמנם יש איסור
לבטל איסורים בכונה, אך מי אמר שיש איסור לבטל דבר שכרגע הוא מותר, גם אם הפעולה הבאה
שלי הייתה הופכת אותו לאסורה מדאורייתא אילולא הביטול?

כבישה חלקית

רא"ש מסכת חולין פרק ח סימן מט

אמר שמואל : אין מניחין בשר מליח אלא ע"ג כלי מנוקב.

כתב רב אחא משבחה : אם מלח ע"ג כלי שאינו מנוקב – אותו בשר אסור והכלי צריך שבירה ...
ונראה לי אע"פ שכתב רב אחא בסתם אותו בשר אסור, אינו אסור אלא מה שבתוך הציר אבל מה שחוץ לציר
לא. דדם אינו מפעפע למעלה, כמו שכתבתי לעיל,

ולא כמו שנמצא כתוב בנימוקי ה"ר פרץ – המולח בשר בכלי שאינו מנוקב אסור אפי' מה שחוץ לציר ואפי'
בלא שומן...

ויש אומרים שאין אסור אלא מה שבתוך הציר כדין חתיכה שנפלה לתוך הציר

וליתא, מדאמר גבי דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין הדגים, ופריך - אי בכלי שאינו מנוקב – אפי' עופות
ועופות נמי אסורין. משמע דאסורין מעבר לעבר קאמר, דהא מדמי כלי שאינו מנוקב לדגים ועופות, ובדגים
אסורין לגמרי מעבר לעבר. ולא דמי לחתיכה שנפלה לתוך הציר שאינו אסורה אלא מה שבתוך הציר. דהתם
נמלחה החתיכה כדינה ופלטתה כל דמה הלכך אין אסור אלא מה שבתוך הציר דדם אינו מפעפע למעלה אבל
כשנמלחה בכלי שאינו מנוקב הכל אסור. שלא יצא דמה ממנה לפי שהמקום דחוק כיון שאין הכלי מנוקב. ...
כגון הכא דכיון שמלח מיד הדם פירש ויוצא ממקום למקום ואינו יוצא לגמרי כיון שאינו מנוקב.

ואע"פ שנתלה באילן גדול אינם דברים של טעם. ומה שהביא ראייה מדגים כשל עוזר ונפל עוזר גם דגים אינן
אסורים כולם אע"פ שאמר בסתם אסורין מ"מ אינן אסורין אלא כדין מליח כרותח קאמר. וכן טמא מליח
וטהור תפל אסור. על כרחך אסור כדי קליפה קאמר דלא מצינו צלי אוסר יותר מכדי קליפה או כדי נטילה.

וגם מה שחלק בין חתיכה שנפלה לתוך הציר להך דהכא אינו כלום דלמה ימנע מה שבתוך הציר את העליון
מלפלוט וכי חתיכה גדולה שמלח חציה וכי חציה שאינו מלוח תמנע חציה המלוחה מלפלוט ה"נ אע"פ שמה
שבתוך הציר אינו יכול לפלוט. מה שחוץ לציר פולט כדינו. ומי הוא הנביא שהגיד שפירש ממקום למקום ואינו
יוצא לגמרי אין אלו אלא דברי נביאות להשחית ממונן של ישראל.

חתיכה שחלקה כבושה – מהרא"ש יוצא שיש שלוש שיטות –

1. כל החתיכה נאסרת, בכל מצב.
2. רא"ש – רק מה שבציר נאסר.
3. רבנו פרץ – באופן כללי מה שנאסר זה רק מה שכבוש. כאשר מדובר בציר שיוצא מבשר בשעת
מליחתו, הצטברות הציר מונע משאר הדם שיצא מהחתיכה, וממילא כל החתיכה נאסרת.

רמ"א, בשולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קה סעיף א

הגה: וכל מקום לאמרינן כזו כמזוּסל, אפילו מה שחוץ לכבישה אסור, דעל ידי הכבישה שלמטה מפעפע למעלה, כמו
כבישול. ויש מקילין במה שצחוץ (ארוך כלל ל').

כבישה בכלים

נושא זה מחולק לשניים – 1. האם כלים בולעים ונאסרים (או נהפכים לחלביים/בשריים) כתוצאה מכבישה? 2. האם כלי שבלוע בו דבר לא כשר יכול לאסור אוכל שנכבש בו? להרחבה בנושא (מעבר למה שיובא כאן) עיין בט"ז בדף ההרחבות

ט"ז על שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קה סעיף קטן א
איסור שנשרה עם היתר כו' –

באוו"ה כלל ב' דין ח' כי דאם נשתהה הבשר בשרייתו מע"ל – ודאי אף הכלי אסור בדיעבד, וצריך סי' נגד כולו אם הוא של עץ או חרס, דקי"ל כבוש כמבושל אפי' בכלים, ולא דמי לחבית יי"נ דשרי בסמ"ק לשום בו שכר לכתחלה דביין נסך הקילו. אמנם בשל מתכות אין מצריכין סי' נגדו בדיעבד כי אם שנאסר ע"י רותחין, אך לכתחלה מותר לשרות בו פעם אחרת, דהא אין שורין הבשר ה"ב מע"ל וכ"כ עוד בכלל ל' וז"ל דמאחר דאמר"י כבוש כמבושל אף בכלי, אמרינן שבמעת לעת בלע הכלי, מידי דהוה אחבית דין נסך דצריך הגעלה, וכן בהיתר ששרוי בכלי של איסור ב"י וכן איסור ששהה בכלי של היתר מע"ל שאסור הכל עכ"ל.

ולא אוכל להבין למה יאסר ההיתר בכלי של איסור ב"י דהרי האיסור מחמת כבוש הוא אחר שיעור כבישה שהוא מע"ל דאז נעשה מבושל והרי באותה שעה נעשה אינו בן יומו ואין לו לכלי כח לאסור ההיתר ששרוי בתוכו ואינו דומה לחבית יין נסך שצריך הגעלה אע"פ שיש לו זמן רב דהיינו כל י"ב חודש מפני שטעמו לשבח כשנותן בו יין (ושכר) [כשר], אבל באמת שאר משקים – מותר ליתן לתוכו, ...

וראיתי בד"מ סי' ס"ט וז"ל מדכתב או"ה בכלי ששרו בו בשר מע"ל דנאסר הכלי ומותר לחזור ולשרות בו בשר דהא אין שורין הבשר השני מע"ל משמע דאי שורין הבשר מע"ל נאסר הבשר מזה יש ללמוד דכבוש חשבי כמבושל ממש ואם שרו דבר איסור כגון יין נסך וכיוצא בו בכלי מע"ל אסור לתת בו דבר היתר חס ואפי' בצונן יש איסור אם הוא מע"ל עכ"ל, ותמהתי על זה, דהא אמרי' בגמרא שזכרתי דמותר לתת בו שאר משקין מפני שפגומין, ...

להלכה אמרנו שכבישה אורכת יום. לאחר יום, מה שבלוע בכלי נעשה פגום, וכבר לא אוסר. אומר הט"ז

– א"כ בהגדרה, בשעה שההיתר נכבש, בהגדרה האיסור שיבלע בו יהיה פגום. א"כ אין הגיון לאסור כבישת דבר מותר בכלי אסור

ועל עיקר הדין שכתבו או"ה דצריך ששים נגד כולו באם נאסר ע"י כבישה מע"ל קשה לי דהא כי הרשב"א בתה"ה הבאתיו בסימן צ"ט סעיף ז' דהחבית שנאסרה ע"י בלע יין עובד כוכבים בצונן אינו אלא מועט וע"כ סגי ליה בקליפת הכלי להכשיר וכ"כ הטור סימן קל"ה בשם הרשב"א ומשמם יליף הרשב"א לדינים אחרים כגון חלב ודם לענין איסור מועט בכלי גדול כמו שנזכר שם ש"מ דלא שייך לומר בזה ביי"נ הקילו כסברת או"ה ונמצא דע"כ אין לומר כבוש כמבושל ממש דא"כ לא היה סגי בקליפת הכלי להכשירו וזה דוקא בכלי של עובד כוכבים שהיה בו יין והישראל רוצה ליתן שם יין כשר דאין כאן פגם אף אם יש זמן רב משא"כ בשאר איסורים דאחר מע"ל אין הכלי האסור אוסר אפי' ע"י בישול דנותן טעם לפגם ולמה יאסר הכלי כאן ע"י כבישת איסור את ההיתר אח"כ דבשעה שיש לו לאסור דהיינו אחר מע"ל כבר הוא נ"ט לפגם ולפי הנראה דאין לאסור בדיעבד מה שנשרה או נתבשל בכלי ששרה בו איסור מע"ל אלא לכתחלה כדין נותן טעם לפגם ... כנלע"ד :

ש"ך יורה דעה סימן קה ס"ק ב

כתב האו"ה כלל ל' ד"ט – חלב תפל ששהה מע"ל בקערה מודחת של בשר בת יומא – אסורים אפי' בדיעבד, וה"ה לשאר היתר ששרוי בכלי של איסור בן יומו עכ"ל. ... ותימא, כיון דלא נעשה כבוש אלא אחר מע"ל, א"כ אחר מע"ל – נותן טעם לפגם, וגם בכלל ל"ג סוף ד"ג כי אם שהה בו אפי' פשור שאין היד סולדת בו בזה לא נעשית בת יומא כלל דהמאכל צונן שבה אין משוי טעם הבלוע בדופני הכלי לשבח אע"ג שלגבי איסור אנו אוסרים שפיר ככה"ג אם שהה מע"ל בכלי בן יומו של איסור כדאיתא לעיל בתשובה כבוש מ"מ טעם פגום הוא עכ"ל ואין הבנה לדבריו דהרי אם שהה בו מע"ל נמי טעם פגום הוא ומצאתי בכתביה יד הרב בגליון האו"ה בכלל ל"ד דט"ו שהרגיש בזה וכתב דמיירי שהאיסור קצת בעין ולישנא דב"י לא משמע הכי ועוד דהא בכלל ל' כי קערה מודחה וצ"ע שוב מצאתי בתשובת ר"ל ׳ חביב סי' קל"ח ריש דף רמ"ב בתשובה דתורמוסים בבשולי עובד כוכבים כו' משמע שם להדיא דשרי וגם בלא"ה הא יש פוסקים דלא הוי כבוש אלא בגי' ימים וגם בלא"ה הרבה פוסקים דלינת לילה פוגמת וכדלעיל ס"ס ק"ג:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תמוז סעיף ח
זיתים שנוהרו לחתכם בסכין חדשה, אפילו לא נזהרו לכבשם בקדירה חדשה – אם אינה בת יומא – מותרת לכולי עלמא.

משמע שאם הקדרה בת יומא מאיסור – הזיתים ייאסרו, כתוצאה מהכבישה

מגן אברהם סימן תמוז ס"ק טז

ובש"ך ס"י ס"ט כתב דאפי' שהא בתוכו מע"ל מותר דאימתי נעשה כבוש אחר מעת לעת ואז אינו ב"י וכ"כ הט"ז ס"י ק"ה, אבל לקמן בס"ח משמע דאם הקדיר' ב"י אסור מטעם כבוש ע"ש א"כ צ"ל דהפגימה והבליעה באין כא'.... וא"כ אינו אסור א"כ נתנוהו לתוכו מיד כשפינו ממנו החמץ דא"כ הפגימה באה תחילה קודם הבליעה.

ביאור הלכה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תמוז סעיף ח

* אם אינה בת יומא וכו' - עיין מ"ב דאם היא בת יומא אסור, וכן הוא בטור. ועיין בא"ר ועוד אחרונים שהעירו דע"י כבישה לעולם אינה בת יומא דמעלי"ע של בליעת האיסור או החמץ נשלם קודם המעלי"ע של דבר הנכבש שנתנוהו אח"כ, וכ"כ המ"א לעיל בס"ה וכתב שם דלא יצויר לאסור ע"י כבישה אלא כשהיה בב"א שברגע זו שהוציאו החמץ באותו רגע נתנו דבר הנכבש ודוחק דא"כ הי"ל להטור והמחבר לפרש ולא לסתום ובח"י כתב דבענינו אסור מטעם מעלי"ע כיון שיש בזה חריפות קצת וגם זהו דוחק דהטור כתב סתם דעם מים בטל חורפיהו מ"מ להלכה נראה להחמיר דהבית הלל בסי' ס"ט ופ"ח תירצו על קושית הט"ז והש"ך דכלי שעומד עם רוטב לא נפגם טעמו לעולם ורק כשהוא ריקם נפגם ולדידהו אתו דברי השו"ע להלכה כפשטיה וכ"כ בספר מאמר מרדכי ואף דכמה אחרונים העתיקו להלכה דברי הט"ז והש"ך מ"מ אין נראה להקל לכתחלה ובפרט בזה שגם הח"י כתב לאיסור והעתיקו המקו"ח אכן בשעת הדחק נראה דיש לסמוך להקל גם בזה דבלא"ה דעת הח"י לעיל באות י"ט שאין לאסור ע"י כבושה אלא בכלי שמשמשין בה חמץ בשפע דאז צריך לשער נגד כולה ואי לא"ה אמרינן שיש ששים נגד פליטתה ע"ש:

לסיכום –

הש"ך והט"ז חלקו על השו"ע (באורח חיים) והרמ"א (ביורה דעה), ופסקו שדבר שנכבש בכלי לא ייאסר מחמת הכבישה בו, מכיוון שתמיד ה-24 שעות של הכבישה ייגמרו אחרי שעברו 24 שעות מאז שבושל בכלי איסור, ממילא תמיד הטעם הבלוע בכלי ייפגם, ורק לאחר מכן הכבישה תשפיע.

המגן אברהם הסכים איתם, ולכן כתב שיהיה איסור רק אם ברגע שהוציאו את האיסור מהכלי, מיד נתנו לתוכו היתר.

ח"י (איני יודע מי זה) העמיד בדבר חריף. אוכל חריף מחזיר את הטעם הפגום להיות משובח, ולכן יהיה איסור אחרי 24 שעות.

הפוסקים הקשו על שתי השיטות הללו, מכיוון שאלו אוקימתות מאוד-מאוד מסוימות, ותמוה שהשו"ע והרמ"א לא הזכירו מזה דבר.

הפ"ח כתב שאוכל שבלוע בכלי נפגם רק לאחר 24 שעות בהם הכלי עומד ריק. לכן אם שמו אוכל חדש תוך 24 שעות – טעם שבכלי לא ייפגם, וממילא הכבישה יכולה לאסור.

עיקר טענת הש"ך והט"ז היא שלוקח 24 שעות לכבישה להבליע, אך לאחר 24 שעות הטעם בכלי יהיה פגום. מה הדין, א"כ, בציר וכדו', שמבליעים יותר מהר?

➤ **כבישת ציר (והדומים לו) בכלים**

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף טז

אין מולחין אלא בכלי מנוקב או על גבי קשין וקסמין או במקום מדרון, בענין שאם ישפך שם מים יצאו מיד. ואם מלח בכלי שאינו מנוקב, אסור להשתמש באותו כלי בדבר רותח. ויש אומרים שאפי' בצונן אסור להשתמש בו בלא הדחה, ואם נשתמש בו בלא הדחה, ידיח מה שנשתמש בו. הגה: אכל מותר לחזור ולמלוח זה צדק לאחר שניקצוהו, או אפילו בלא נקיצה אם הצדק קשה כזכר במליחתו והולח (ב"י צ"ח ס"ד וראויה).

מהרמ"א עולה שאפשר למלוח בשר שכבר הוכשר מדמו בכלי שבלע דם ע"י כבישת מלח וציר עליו. למה זה?

ש"ך יורה דעה סימן סט ס"ק סח

או אפילו בלא נקיבה כו' - הקשה בדרישה סיי"ח דליתסר מטעם דהוי כבוש אם שהה כשיעור שיתנו על האש ויתחיל להרתח כמ"ש הט"ו בסי"ח, א"כ מכח הציר הבשר כשר נעשה כבוש ומפליט הכלי והניחו בצ"ע ולק"מ דדוקא לענין נמלח מתחלה בכלי שאינו מנוקב דנאסר הבשר מציר גופה אמרינן הכי אבל לענין אין מליחה לכלים אין חילוק דלעולם אין כח מלח והציר מפליט כלי ונראה דאפי' שהה בו הבשר כשר מע"ל מות' דנהי דבמע"ל הוי כבוש כמבושל ממש דמפליט כלי וכמו שנתבאר בר"ס ק"ה מ"מ בשעת פליטה הוא נותן טעם לפגם כיון דאינו פולט רק אחר מע"ל שאינו בן יומו וכמ"ש ר"ס ק"ה ס"ק ב' מיהו לכתחלה אסור להשהותו מע"ל דנ"ט לפגם לכתחלה אסור וכדלקמן ר"ס ק"ב:

הדרישה נשאר בצ"ע על שאלתנו.

הש"ך הסביר שמה שמזרוז את הכבישה של הציר הוא המלח. א"כ - מצד הכבישה הרגילה - צריכים 24 שעות. מה שיבלע בזמן הקצר יותר הוא מכוח המליחה, ומכיוון שלמדנו שמליחה לא גורמת לפליטה מכלים (ולכן מותר למלוח דברים בכלים לא כשרים, ראו שו"ע סימן ק"ה סעיף י"א אם אינכם זוכרים) - הכלי לא יאסור את מה שבתוכו.

שימו לב שהש"ך לשיטתו - אנו מזכירים את שלמדנו בתחילת הדברים -

איך הגענו למסקנה שציר כבוש מהר יותר? מסתירה בדברי הרא"ש, הב"י, וכן פסק בשו"ע, הסיק שציר, וכנראה גם חומץ, יכבשו מהר יותר. הש"ך העיר, שברא"ש מפורש שחומץ כבוש אחרי 24 שעות. א"כ, בכדי לפתור את הסתירה, על-כרחנו שהחילוק הוא בין ציר וכל משקה אחר. מה החילוק בין ציר ושאר המשקים? מכאן נראה שהחילוק הוא המליחות. המליחות מזרזת את הכבישה, אך אז זה כפוף לגדרי מליח כרותח.

ט"ז יורה דעה סימן סט ס"ק מא

או אפילו בלא כו'. - נ"ל דהיינו פחות מכדי כבישה דהיינו מעת לעת דאלי"כ יהיה אסור מחמת הכבישה שהרי יש שם ציר וכבוש כמבושל אבל אין להחמיר ולומר דשיעור כבישה יהיה כאן כשיעור הנאמר בסי' ק"ה סעיף א' בכבוש בתוך ציר דשיעורו כדי שיתנו על האור דזה שייך על הבשר הנשרה בתוך הציר משא"כ כאן דהכלי לא מפליט בזמן קצר כזה הכבישה אלא בשיעור סתם כבישה מכל מקום שהוא מעת לעת:

הט"ז מחלק אחרת - אמנם ציר והדומים לו כובשים מהר יותר, אך להפליט מכלים צריך יותר זמן, ולכן גם אם מה שנכבש הוא חריף - הוא לא יאסר מכבישה בכלי.

מה יהיה הדין בהבלעה לכלי יותר מהר מכוח ציר והדומים לו?

לפי הש"ך - המליחות מזרזת את הבליעה, ולכן הכלי יאסר מהר יותר (רק הכלי לא אוסר ע"י כבישה, כמו שלמדנו בהלכות מליח).

לפי הט"ז - לוקח יותר זמן לכלי להיכבש, ולכן החריף לא יבלע בו עד שיעברו 24 שעות.